

Αφιέρωμα: «Αγόρια και άνδρες στα βιβλία για παιδιά/εφήβους»

Editorial - Επιμέλεια

Μένη Κανατσούλη

Ομότιμη καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Η μελέτη του ανδρικού φύλου στο πλαίσιο των Σπουδών Φύλου και μάλιστα σε σχέση με τα παιδικά βιβλία είναι σχετικά όψιμη μιας και χρονολογείται ουσιαστικά στο τέλος του προηγούμενου αιώνα. Και πάλι όμως, μετά τον «κλασσικό» συλλογικό τόμο *Ways of being male. Representing masculinities in children's literature and film* σε επιμέλεια του John Stephens (2002), έχουμε καιρό να διαβάσουμε μια σύνοψη των νεότερων απόψεων για τα αγόρια και τους άνδρες στην Παιδική Λογοτεχνία. Υπό αυτή την οπτική το αφιέρωμα αυτό με συνολικά 11 άρθρα από 13 συγγραφείς/αρθρογράφους παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον, καθώς και τα νεότερα βιβλία για παιδιά αναδεικνύονται και οι νέες απόψεις μελετητριών και μελετητών αναφορικά με τις αρρενωπότητες αποτυπώνονται.

Συγκεκριμένα, η Ρόζη Αγγελάκη με το άρθρο της «*Αγόρι, κορίτσι: Εννοιολογήσεις ανδρισμού και αποδόμηση της έμφυλης ευταξίας στο παιδικό εικονοβιβλίο*» μελετά το βιβλίο της H el ene Druvert *Αγόρι, Κορίτσι* για να δείξει ότι η αρρενωπότητα υπάρχει  χι ως αντιθετική  ννοια προς τη θηλυκότητα, αλλά ως  ννοια ρευστή και σε σχέση με αυτήν, υπερβαίνοντας κυρίαρχες  μφυλες πολιτισμικές κατασκευές. Στο  ρθρο τους «*Αναπαραστάσεις πατρότητας και αρρενωπότητας:  νάλυση περιεχομένου προτύπων και μοτίβων σε τρία σύγχρονα εικονογραφημένα βιβλία*» οι Ρόζη Αγγελάκη και Χριστίνα Καλαϊτζή συνεξετάζουν τους λεκτικούς και οπτικούς τρόπους που χρησιμοποιούν τρία εικονοβιβλία για να δείξουν τα πρότυπα πατρότητας και τα μοτίβα σχέσης πατέρας-γιου, είτε ενισχύουν είτε αποδομούν τις κυρίαρχες ιδεολογίες και τις κοινωνικές αναπαραστάσεις. Ο Δημήτρης Γουλής στο «*Αντοχή και Ευαισθησία: Ιδεολογικές μετατοπίσεις της ανδρικής ταυτότητας μέσα από σύγχρονα εφηβικά μυθιστορήματα*» μελετά τη συγκρότηση της ανδρικής ταυτότητας στην εφηβική λογοτεχνία μέσα από τρία σύγχρονα μυθιστορήματα αναλύοντας  ρωες που εκφράζουν εκδοχές «αντι-αρρενωπότητας». Η Θεοπούλα (Λίνα) Καρανικολάου στο «*Σύγχρονες ανδρικές ταυτότητες στην παιδική λογοτεχνία: η περίπτωση του βιβλίου *Ta Αγόρια**» υποστηρίζει ότι οι παραδοσιακοί  μφυλοι ρόλοι μπορεί να είναι εξίσου περιοριστικοί και για τα αγόρια και ότι βιβλία  πως *Ta Αγόρια* απεικονίζουν πιο ισότιμες και ευέλικτες  μφυλες ταυτότητες. Η Καλλιόπη-Ναυσικά Καρδούλια και η Ευγενία-Μυρτώ Σηφάκη με

πρωτότυπο τρόπο συνδέουν στο άρθρο τους «Η εμπειρία του μουσείου στα παιδικά εικονοβιβλία ως πρόκληση για αγόρια και μπαμπάδες» το μουσείο, τις σπουδές φύλου και τα πολυτροπικά εικονοβιβλία για να εξερευνήσουν τους τρόπους με τους οποίους αυτά αναπαράγουν ή αμφισβητούν κοινωνικά μοντέλα αρρενωπότητας στο πλαίσιο του μουσειακού χώρου. Με το «Αγόρια στα οδοφράγματα: ο Γαβριάς των *Αθλίων* του Β. Ουγκό ως γενναίος ήρωας για παιδιά και νέους» η Νικολέττα Κόρκα και ο Δημήτρης Πολίτης μας μεταφέρουν στο κλασσικό μυθιστόρημα του Ουγκό για να μελετήσουν σε δύο διασκευαστικές εκδοχές το αγόρι, το Γαβριά, ως το πρότυπο μοναχικού, γενναίου ήρωα (κατά Nodelman) που αμφισβητεί την εξουσία. Με τον πολύ περιγραφικό τίτλο του άρθρου της «Μπερδεμένα Αγόρια στη σύγχρονη ελληνική εφηβική λογοτεχνία μεταξύ old age και new age επιταγές: ο ρόλος της οικογένειας στην εκδήλωση παραβατικής συμπεριφοράς και η μουσική ως περικειμενικός δείκτης αλλά και ως μέσο ενδυνάμωσης των εφήβων» η Ευαγγελία Μουλά μας μυεί στο «New Age Boy» και στις πιο ευαίσθητες, μη επιθετικές μορφές αρρενωπότητας που εκφράζει μέσα από σύγχρονα εφηβικά μυθιστορήματα. Μελετώντας έναν ικανοποιητικό αριθμό σύγχρονων εφηβικών μυθιστορημάτων και η Ευγενία Νικητίδου με το «Οι πολλαπλές αρρενωπότητες στην ελληνική εφηβική λογοτεχνία» εξετάζει τους έφηβους πρωταγωνιστές ως προτείνοντες νέα μοντέλα έμφυλων συμπεριφορών. Η Καλλιόπη Νικητίδου στο «Ο πατρικός χαρακτήρας στα σύγχρονα παιδικά βιβλία» αναπτύσσει διεξοδικά τους τρόπους με τους οποίους συγκροτείται και παρουσιάζεται η πατρότητα και οι πιο εξελιγμένες μορφές της μέσα από σύγχρονα αγγλικά και ελληνικά εικονοβιβλία. Η Σοφία Πολυχρονιάδου στο «Anti-boy-tic: Η αποδόμηση της αρρενωπότητας στην παιδική λογοτεχνία. Μια ερευνητική προσέγγιση» αναλύει σύγχρονα παιδικά εικονογραφημένα βιβλία για να διερευνήσει τρόπους αναπαράστασης του αγοριού και πώς οι έμφυλοι ρόλοι είτε αναπαράγονται είτε αμφισβητούνται στο πλαίσιο της παιδικής αναγνωστικής εμπειρίας. Με το άρθρο της Σοφίας Τσάτσου-Νικολούλη «Δυο μικροί ιππότες, σκουλήκι αγαπάει σκουλήκι...και άλλες αναπαραστάσεις του ανδρικού φύλου στο σύγχρονο εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο» κλείνει το αφιέρωμα, υπενθυμίζοντάς μας ότι τα εικονογραφημένα παιδικά βιβλία, ελληνικά ή μεταφρασμένα, μπορούν να αξιοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία με σκοπό την ανατροπή των έμφυλων στερεοτύπων, αλλά και την προώθηση της συμπερίληψης, της ανοχής στη διαφορετικότητα και του ελεύθερου αυτοπροσανατολισμού.